

## Методика оцінювання і рейтингування об'єктів права інтелектуальної власності

Оцінювання здійснюється із використанням семи складових, які кількісно та якісно відображають «цінність» об'єкту права інтелектуальної власності. Кожна з складових у загальну оцінку має внесок, що визначається ваговим коефіцієнтом (табл. 1).

**Таблиця 1. Позначення, назва та ваговий коефіцієнт складової оцінювання об'єкту права інтелектуальної власності**

Складові формули	Ваговий коефіцієнт
<b>А.</b> Alpha NASDAQ	0.10
<b>О.</b> Об'єкт права інтелектуальної власності	0.15
<b>С.</b> Сфера використання	0.10
<b>В.</b> Джерело витрат на патентування	0.10
<b>Д.</b> Доведення ОПІВ до рівня промислової придатності	0.15
<b>Л.</b> Орієнтовна вартість ліцензії	0.15
<b>К.</b> Орієнтовні строки комерціалізації	0.25

З метою об'єктивності оцінки обрано коефіцієнт Alpha NASDAQ (позначення «А»), який показує біржову активність сфери діяльності (промисловості), до якої належить ОПІВ, на фондовій біржі NASDAQ за останні 365 днів. Таке оцінювання надає змогу об'єктивно проаналізувати ринкові потреби у товарах чи послугах, які можуть вироблятися (надаватися) при використанні об'єкту права інтелектуальної власності. Адже при зростанні ринкової вартості компаній, які задіяні у забезпеченні ринку товарами та послугами, може бути доцільним подальший розвиток сфери діяльності з використанням того чи іншого винаходу, корисної моделі, програмного продукту тощо.

Цей показник у загальну формулу вводиться з ваговим коефіцієнтом. Значення цього показника для сфер діяльності (там їх зазначено понад сотню) можна отримати за посиланням: <https://old.nasdaq.com/markets/barchart-sectors.aspx>

Іншою складовою оцінювання з ваговим коефіцієнтом 0,15 є сам об'єкт права інтелектуальної власності (позначається символом «О»). Для наукового відкриття і винаходу пропонується методику не використовувати, а одразу переходити до етапів оформлення та комерціалізації. У табл. 2 приведено позначення, перелік об'єктів права інтелектуальної власності, вагові коефіцієнти для кожного з них та рекомендація стосовно подальших заходів.

**Таблиця 2. Позначення, об'єкт права інтелектуальної власності, ваговий коефіцієнт та рекомендація стосовно подальших заходів**

О. Об'єкти права інтелектуальної власності	Ваговий коефіцієнт	Рекомендація
наукове відкриття	–	до сплати
винахід	–	до сплати
корисна модель	0,8	за рейтингом
промисловий зразок	0,6	за рейтингом
комерційна таємниця	–	за окремим рішенням

знак для товарів і послуг	–	за окремим рішенням
виконання	–	за окремим рішенням
комп'ютерна програма	0,5	за рейтингом
літературні твори	–	за окремим рішенням
художні твори	–	за окремим рішенням
компіляції даних (бази даних)	0,3	за рейтингом
фонограми	–	за окремим рішенням
відеограми	–	за окремим рішенням
передачі (програми) організацій мовлення	–	за окремим рішенням
компонування напівпровідникових виробів	0,5	за рейтингом
раціоналізаторські пропозиції	–	за окремим рішенням
сорти рослин	0,5	за рейтингом
породи тварин	0,5	за рейтингом
комерційні (фірмові) найменування	–	за окремим рішенням
географічні зазначення	–	за окремим рішенням
технологія	–	за окремим рішенням

Сфера використання (позначення здійснюється символом «С») має вагу 0,10 і характеризує переважною більшістю те, де і для якої сфери має відношення об'єкт права інтелектуальної власності. Адже ОПІВ може бути запропонований в межах виконання держбюджетної тематики чи за господарським договором. У такому разі джерело оплати є кошти цих НДР. У разі створення ОПІВ у межах ініціативної теми, за власної ініціативи, чи при навчальній, рейтинговій, конкурсній або грантовій заявці використовуються вагові коефіцієнти у межах складової «Сфера використання». У табл. 3 приведено перелік сфер використання, вагові коефіцієнти та запропоновані джерела оплати.

**Таблиця 3. Позначення, сфера використання, вагові коефіцієнти рекомендовані джерела оплати**

<b>С. Сфера використання</b>	<b>Ваговий коефіцієнт</b>	<b>Джерело оплати</b>
за держбюджетною тематикою	1,0	за рахунок накладних витрат д/б теми
ініціативна тема підрозділу	0,3	за рахунок КПІ при високому рейтингу
за господарським договором	1,0	за рахунок накладних витрат НДР
за власною ініціативою	0,2	за рахунок КПІ при високому рейтингу
навчальна або рейтингова заявка	0,1	за рахунок КПІ при високому рейтингу
конкурсна (грантова)	0,4	за рахунок КПІ при високому рейтингу

Четвертою складовою є заявлене джерело витрат на патентування (позначається як «В») і має вагу 0,10. Такими джерелами можуть бути сама держбюджетна тематика чи оплата здійснюватиметься за рахунок господарського договору. Проте передбачено можливість сплати внесків за рахунок університету за умови високого рейтингу ОПІВ. Хоча й у цьому разі сплата внесків може здійснюватися за рахунок коштів автора (чи авторів), за рахунок спонсора чи за рахунок накладних витрат НДЧ. Можливі джерела виплат за патентування, їх вагові коефіцієнти та джерела оплати приведені у табл. 4.

**Таблиця 4. Перелік джерел витрат за патентування,  
вагові коефіцієнти та джерело оплати ОПІВ**

<b>В.</b> Джерело витрат за патентування	Ваговий коефіцієнт	Джерело оплати
за рахунок держбюджетної тематики	1,0	за рахунок накладних витрат д/б теми
за рахунок господарського договору	1,0	за рахунок накладних витрат НДР
за рахунок коштів автора(ів)	0,2	за рахунок КПІ при високому рейтингу
за рахунок спонсора	0,5	за рахунок КПІ при високому рейтингу
за рахунок накладних витрат НДЧ	0,1	за рахунок КПІ при високому рейтингу

Доведення ОПІВ до рівня промислової придатності (позначається як «Д») оцінюється з ваговим коефіцієнтом 0,15 і характеризує можливі додаткові витрати на просування та комерціалізацію, тобто характеризує потребу у додаткових коштах для доведення об'єкту до рівня промислової придатності. Звичайно, якщо ОПІВ не потребує зовсім коштів і вже готовий до комерціалізації то рейтинг його буде вищий. В іншому разі додаткові витрати, що необхідні для доведення до рівня промислової придатності, знизують його оціночне значення. У табл. 5 приведено діапазони орієнтовних витрат для доведення ОПІВ до рівня промислової придатності та відповідні вагові коефіцієнти.

**Таблиця 5. Позначення, діапазони орієнтовних витрат для доведення  
об'єкту права інтелектуальної власності до рівня промислової придатності  
та відповідні вагові коефіцієнти**

<b>Д.</b> Орієнтовні витрати для доведення ОПІВ до рівня промислової придатності, дол.	Ваговий коефіцієнт
до \$1000	1,0
до \$10000	0,6
понад \$10000	0,2
не можу оцінити	0,1

Складова «Орієнтовна вартість ліцензії» позначається як «Л» і має ваговий коефіцієнт 0,15. Ця складова показує на скільки привабливою є комерціалізація ОПІВ. У табл. 6 приведено діапазони орієнтовної вартості ліцензії та відповідні вагові коефіцієнти.

**Таблиця 6. Позначення, діапазони орієнтовної вартості ліцензії  
та відповідні вагові коефіцієнти**

<b>Л.</b> Орієнтовна вартість ліцензії, дол	Ваговий коефіцієнт
до \$ 1000	0,3
до \$ 10000	0,7
понад \$ 10000	1,0
не можу оцінити	0,1

Досить важливим для успішної комерціалізації є оцінювання авторами орієнтовних строків комерціалізації ОПІВ (позначається як «К» і має ваговий коефіцієнти 0,25). Чим менший відтинок часу необхідний для комерціалізації, тим вищим є ваговий коефіцієнт. У табл. 7 приведені діапазони орієнтовних строків комерціалізації у роках та відповідні вагові коефіцієнти для цієї складової.

**Таблиця 7. Позначення, діапазони орієнтовних строків комерціалізації та вагові**

<b>К. Орієнтовні строки комерціалізації, років</b>	<b>Ваговий коефіцієнт</b>
до 0,5 року	1,0
до 2-х років	0,6
понад 2 роки	0,4
не передбачається	0,1

У формулі оцінювання об'єктів права інтелектуальної власності вже поміщено значення вагових коефіцієнтів для складових «А» – Alpha NASDAQ, «О» – Об'єкт права інтелектуальної власності, «С» – Сфера використання, «В» – Джерело витрат на патентування, «Д» – Доведення ОПІВ до рівня промислової придатності, «Л» – Орієнтовна вартість ліцензії, «К» – Орієнтовні строки комерціалізації. Для оцінювання ОПІВ слід до формули помістити значення з таблиць з відповідними позначеннями, а саме «А», «О», «С», «В», «Д», «Л», «К» а також числові значення поточних даних з <https://old.nasdaq.com/markets/barchart-sectors.aspx>.

$$V_{\text{ОПІВ}} = 0.10 \cdot \left( 1 + \frac{K_{W\text{Alpha}} - K_{W\text{minAlpha}}}{K_{W\text{maxAlpha}} - K_{W\text{minAlpha}}} \right) + 0.15 \cdot O + 0,10 \cdot C + 0,10 \cdot B + 0,15 \cdot D + 0,15 \cdot L + 0,25 \cdot K$$